EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.10.2.
COM(2020) 629 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

A fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeinek meghatározásáról szóló, 2010. október 20-i 995/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (uniós fa- és fatermékpiaci rendelet)

A 2017 márciusa és 2019 februárja közötti időszakra vonatkozó kétéves jelentés

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

A fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeinek meghatározásáról szóló, 2010. október 20-i 995/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (uniós fa- és fatermékpiaci rendelet)

A 2017 márciusa és 2019 februárja közötti időszakra vonatkozó kétéves jelentés

1. Bevezetés

Az Európai Unió (EU) a fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeinek meghatározásáról szóló, 2010. október 20-i 995/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletet[1] (a továbbiakban: az EUTR) az erdészeti jogszabályok végrehajtására, az erdészeti irányításra és az erdészeti termékek kereskedelmére vonatkozó uniós cselekvési terv (FLEGT)[2] végrehajtásának részeként fogadta el.

A fakereskedelem jelentős szerepet tölt be az EU-ban. Az Eurostat szerint 2008 és 2018 között 2,3 milliárd tonna fát és faterméket[3] hoztak forgalomba a belső piacon (amelynek értéke meghaladja az 1 300 milliárd EUR-t); e fa 25 %-át az EU-n kívülről hozták be, és a fennmaradó EU-n belüli kereskedelem egy része eredetileg EU-ba behozott fát vagy fatermékeket érint. Az EU fát felhasználó iparágai bruttó hozzáadott értékben mérve 129 milliárd EUR összeget jelentettek és 3,1 millió embert foglalkoztattak 2018-ban (megfelelően a teljes gyártásra vonatkoztatott 7,1 % és 10,5 %), az Egyesült Királyság kivételével[4].

Az EUTR 2013 márciusától alkalmazandó az EU-ban. Kereskedelmi intézkedésként az Európai Gazdasági Térség (EGT) tekintetében releváns, ezért alkalmazandó Izlandon, Liechtensteinben és Norvégiában.

Az EUTR három fő kötelezettséget határoz meg:

1. a rendelet tiltja az illegálisan kitermelt (vagyis a kitermelés szerinti országban alkalmazandó jogszabályokat sértő módon kitermelt) fa és az ilyen fából származó fatermékek első alkalommal történő forgalmazását („forgalomba hozatal”) a belső piacon kereskedelmi tevékenység keretében („tilalom”);

2. A rendelet előírja, hogy a belső piacon fát és fatermékeket forgalomba hozó piaci szereplőknek kellő gondosság elvén alapuló rendszert kell létrehozniuk, és annak alapján

[1] HL L 295., 2010.11.12., 23–34. o., egységes szerkezetbe foglalt változat: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:02010R0995-20200101

[2] A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – Az erdészeti jogszabályok végrehajtása, erdészeti irányítás és erdészeti termékek kereskedelme (FLEGT) – Javaslat az Unió cselekvési tervére, COM/2003/0251 végleges.

[3] A 2658/87/EGK tanácsi rendelet I. mellékletében meghatározott Kombinált Nómenklatúrában besorolt fa és fatermékek, amelyekre az EUTR alkalmazandó.

[4] Eurostat 2020, Fatermékek és a (NACE Rev 2) szerinti gyártás tevékenységhez (faalapú iparágak (fa és fatermékek gyártása (16) + papíripari rostanyag, papír és papírtermékek gyártása (17) + nyomtatás és nyomtatáshoz kapcsolódó szolgáltatások (18.1) + bútorgyártás (31)) kapcsolódó kereskedelem (ezek becsléseket tartalmaznak),http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Wood_products_-_production_and_trade

„kellő gondossággal” kell eljárniuk. A piaci szereplőknek kockázatkezelési gyakorlatot kell kialakítaniuk annak biztosítása érdekében, hogy kizárólag jogszerűen (vagyis a kitermelés szerinti országban alkalmazandó jogszabályoknak megfelelően) kitermelt fát és ilyen fából származó fatermékeket hozzanak forgalomba a belső piacon, illetve olyan fát és fatermékeket, amelyek esetében az illegális fakitermelés kockázata legfeljebb elhanyagolható mértékű, és dokumentálniuk kell azt [5] („kellő gondosság elvén alapuló kötelezettségek”);

3. A rendelet előírja, hogy a belső piacon már forgalomba hozott fát és fatermékeket forgalmazó kereskedők nyilvántartást kötelesek vezetni beszállítóikról és ügyfeleikről („a nyomon követhetőségre vonatkozó kötelezettség”).

A jelen jelentési időszakig, 2017 márciusától 2019 februárjával bezárólag, az EUTR 20. cikkének (2) bekezdése előírta a Bizottság számára, hogy a tagállamok kétéves jelentéseiben szereplő adatok alapján készítsen jelentést, és azt kétévente nyújtsa be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak.[6] Ez a jelentés a 28 tagállam – amelyek EU-tagállamok voltak a jelentési időszak alatt – és Norvégia által benyújtott, az EUTR végrehajtásáról szóló jelentések értékelését tartalmazza[7]. Részletesen bemutatja, hogy az EUTR-t hogyan hajtják végre az EU-ban és az EGT területén (a továbbiakban: belső piac), és megvilágítja a következtetéseket. E jelentés továbbá figyelembe veszi a FLEGT önkéntes partnerségi megállapodások tekintetében bekövetkezett előrelépést, az EU és az EU-n kívüli fakitermelő országok között létrejött, jogi kötőerővel bíró kereskedelmi megállapodásokat és azok hozzájárulását az illegálisan kitermelt fa és fatermékek belső piacon való jelenlétének minimalizálásához.

2. Végrehajtás – a jelenlegi helyzet

2.1. A hatáskörrel rendelkező hatóságok kijelölése

Az EUTR 7. cikkének (1) bekezdésével összhangban az országok kijelölnek egy vagy több hatóságot, amely hatáskörrel rendelkezik különösen a piaci szereplők EUTR 4. cikkének (tilalom) és – a kellő gondosságról és az ellenőrző szervezetekről szóló végrehajtási rendelet 5. cikkével összefüggésben – 6. cikkének (a kellő gondosság elvén alapuló kötelezettségek) való megfelelése rendszeres időközönkénti ellenőrzésének elvégzésére. Valamennyi jelentéstevő ország, valamint Liechtenstein és Izland is rendelkezésre bocsátotta a kijelölt, hatáskörrel rendelkező hatóságokra vonatkozó részleteket[8]. A kijelölt hatóságok intézményi

[5] A Bizottság 2012. július 6-i 607/2012/EU végrehajtási rendelete a fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeinek meghatározásáról szóló 995/2010 európai parlamenti és tanácsi rendelet által előírt, a kellő gondosság elvén alapuló rendszerre, valamint az ellenőrző szervezetek felett végzendő ellenőrzések gyakoriságára és jellegére vonatkozó részletes szabályokról (EGT-vonatkozású szöveg), 5. cikk; HL L 177., 2012.7.7., 16–18. o., a továbbiakban: „a kellő gondosságról és az ellenőrző szervezetekről szóló végrehajtási rendelet”.

[6] Az EUTR 20. cikkét a környezettel kapcsolatos jogszabályok területén a jelentéstételi kötelezettségek összehangolásáról, valamint a 166/2006/EK és a 995/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 2002/49/EK, a 2004/35/EK, a 2007/2/EK, a 2009/147/EK és a 2010/63/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 338/97/EK és a 2173/2005/EK tanácsi rendelet, továbbá a 86/278/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2019. június 5-i (EU) 2019/1010 európai parlamenti és tanácsi rendelet (EGT-vonatkozású szöveg) 8. cikke módosította, HL L 170., 2019.6.25., 115–127. o. A rendelet 2020. január 1-jén lépett hatályba. A tagállamok jelentései jelenleg egy naptári évre vonatkoznak. Néhány tagállam következésképpen a 2017-es és 2018-as két naptári évről jelent a 2017 márciusa és 2019 februárja közötti időszak helyett.

[7] Nem érkezett jelentés Izlandtól és Liechtensteintől.

[8] Lásd http://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/list_competent_authorities_eutr.pdf

szerkezete, jogkörei és státusza eltér az egyes országokban az eltérő jogi és intézményi keretek miatt.

A jelentések szerint a behozott fa esetében a nemzeti, hatáskörrel rendelkező hatóságok kizárólagos felelősséggel ellenőrzik a piaci szereplőket 18 országban; a belföldi fa tekintetében ez 11 országra igaz. A piaci szereplők ellenőrzésének felelősségét részben vagy teljes egészében a regionális, hatáskörrel rendelkező hatóságokra ruházták, a belföldi fa esetében 10 országban, a behozott fa esetében pedig 7 országban. Néhány esetben más hatóságok, mint amilyenek a vámhatóság és a rendőrség, támogathatják az ellenőrzéseket.

2.2. A nemzeti jogrendszerekben meghatározott szankciók

Az EUTR 19. cikkével összhangban az országok megállapítják az EUTR rendelkezéseinek megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat; a szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük. Az országok megteszik továbbá az e szabályok végrehajtásának biztosításához szükséges valamennyi intézkedést. Valamennyi jelentéstevő ország rendelkezésre bocsátotta a jogrendjére vonatkozó részleteket.

Valamennyi jelentéstevő ország rendelkezésre bocsátotta az EUTR esetleges megsértése esetén alkalmazandó szankciók sorára vonatkozó információt[9]. A szankciók lehetnek igazgatási és büntetőjogi jellegűek 9 országban, kizárólag igazgatási jellegűek 11 országban, és kizárólag büntetőjogi jellegűek 7 országban.

28 országban korrekciós intézkedésre vonatkozó értesítésre vagy hasonlóra (valamennyi jelentéstevő ország, Olaszország kivételével) van lehetőség hiányosságok feltárása esetén. Ezek lehetővé teszik a piaci szereplők számára, hogy az ismételt ellenőrzést megelőzően kiigazítsák a kellő gondosságon alapuló rendszereiket. A felszólítások a fa lefoglalásához vagy belső piacon történő forgalomba hozatalának megtiltásához hasonló ideiglenes intézkedésekkel kombinálhatók.

Az EUTR megsértése esetén alkalmazandó bírságokról 29 ország közölt részleteket; e bírságok mértéke 50 EUR és nem meghatározott összeghatár között mozog (lásd az 1. ábrát). Az illegálisan kitermelt fa és az ilyen fából származó fatermékek belső piacon való forgalomba hozatalának tilalmához kapcsolódó legmagasabb bejelentett bírságok a következők:

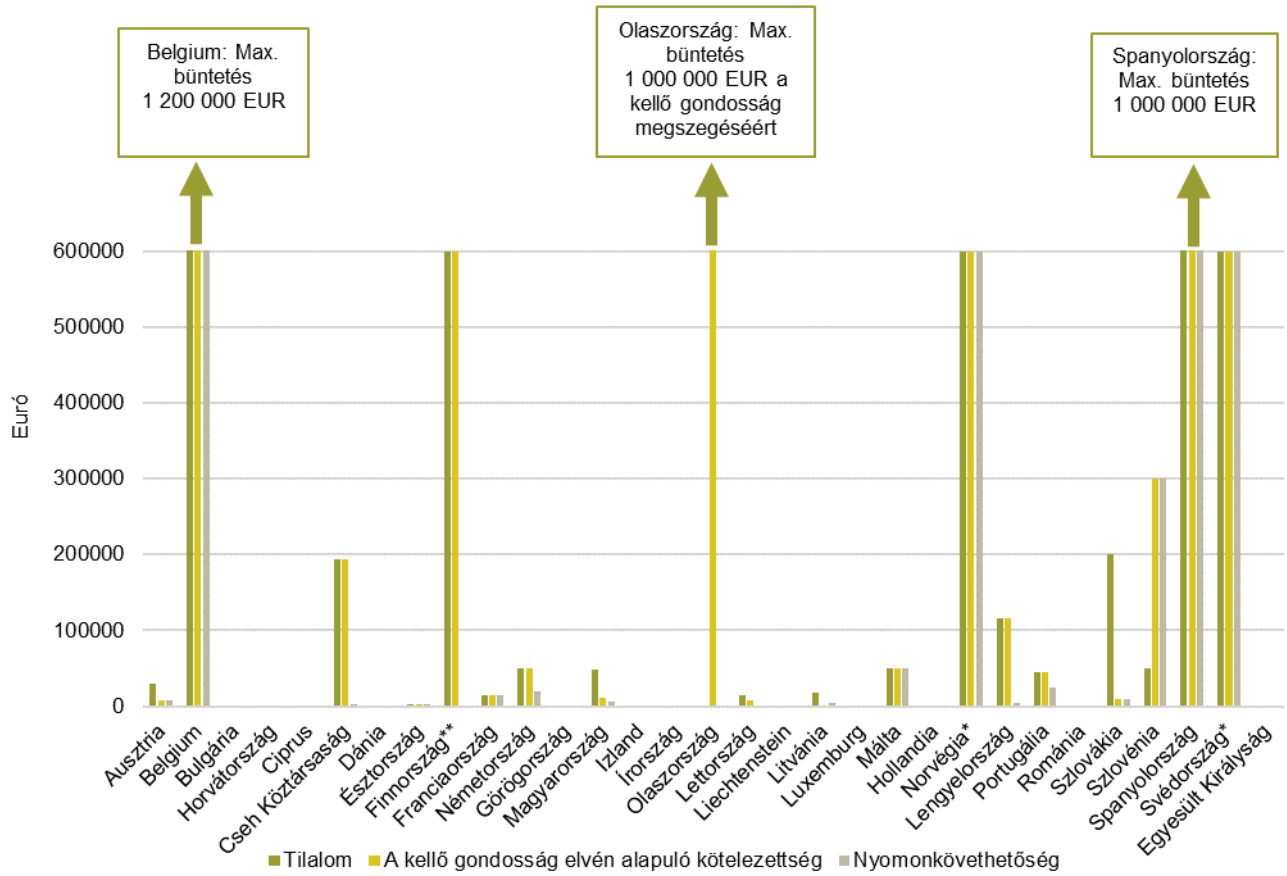
- 100 000 EUR összegig: Bulgária, Görögország, Horvátország, Olaszország, Litvánia, Magyarország, Málta, Ausztria, Portugália, Románia és Szlovénia;
- 1 000 000 EUR összegig: Cseh Köztársaság, Írország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Lettország, Luxemburg, Hollandia, Lengyelország és Szlovákia;
- 1 000 000 EUR felett: Belgium, Észtország.

Dánia, Finnország és Svédország arról számolt be, hogy nincs meghatározott összeghatáruk. Szintén nincs felső határa a büntetőjogi bírságoknak Németországban (a tilalom megszegésének esetei) és az Egyesült Királyságban (a tilalom vagy a kellő gondosság elvén alapuló kötelezettségek megszegésének esetei).

[9] Ahol az információ nem szerepelt a nemzeti jelentésben, további információt kértek a nemzeti hatóságoktól.

A fa és fatermék(ek) lefoglalását mint lehetséges szankciót 23 ország jelentette, 17 ország pedig megvonhatja a kereskedelmi engedélyt.

Az EUTR megsértését 17 ország sújtja szabadságvesztéssel, a leghosszabb (Görögországban) 10 év lehetséges maximális büntetés mellett.

1. ábra: A piaci szereplőkre a kellő gondossági kötelezettséghez, az illegálisan kitermelt fa vagy az ilyen fából származó fatermékek forgalomba hozatalának tilalmához és a szállítási láncban a nyomon követhetőségre vonatkozó kötelezettséghez kapcsolódó EUTR-sértések eredményeképpen kirótt maximális **közigazgatási bírságok**, ahol megadták. Izland és Liechtenstein nem nyújtott be nemzeti jelentést. Jelmagyarázat: *= nincs felső határa a tilalom, a kellő gondosság és a nyomon követhetőség megszegéséért kiszabandó bírságoknak; ** = nincs felső határa a tilalom és a kellő gondosság megszegéséért kiszabandó bírságoknak.

A hasonló jogszabályokat (pl. a FLEGT rendeletet[10] vagy a vadon élő állat- és növényfajok kereskedelméről szóló rendeletet[11] végrehajtó jogszabályokat) jelentő országok többsége esetében az EUTR megsértésének esetére kilátásba helyezett bírságok szintje hasonló a hasonló jogszabályok megsértésének esetére kilátásba helyezettekhez.

2.3. A piaci szereplők, kereskedők és ellenőrző szervezetek ellenőrzése

[10] A Tanács 2173/2005/EK rendelete[11] (2005. december 20.) az Európai Közösségbe irányuló faanyag-behozatal FLEGT engedélyezési rendszerének létrehozásáról.
[11] A Tanács 338/97/EK rendelete (1996. december 9.) a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről.

2.3.1. A piaci szereplők számának becslése

Huszonkettő ország bocsátotta rendelkezésre piaci szereplői teljes számának becslését (lásd az 1. táblázatot). Fontos megjegyezni, hogy jóllehet az EUTR szerint ez nem kötelező, néhány ország előírja a piaci szereplők nyilvántartásba vételét. Más országokban a becsléseket számos forrásra (vámügyi adatok és más nemzeti adatbázisok vagy nyilvántartások, ideértve a kitermelési engedélyeket is) alapozták. A piaci szereplők száma függ továbbá az egyes országok faiparának méretétől és erdészeti ágazatának szerkezetétől. A piaci szereplők számát mutató ábrák továbbá nem minden esetben közvetlenül összehasonlíthatók, mivel néhány becslés esetlegesen csak az aktív piaci szereplőket tartalmazza, mások pedig magukban foglalhatják a már nem aktív piaci szereplőket is. A piaci szereplők eltérőek lehetnek továbbá méretük, a szállítási láncokban vállalt kockázati szintjük, fabehozatali tevékenységük gyakorisága és a behozott fa mennyisége és értéke tekintetében is.

1. táblázat: A jelentési időszak alatt a belső piacon belföldi, behozott vagy mindkét típusú fát forgalomba hozó piaci szereplők összes száma, országonkénti bontásban (*a 2017 márciusa és 2019 februárja közötti időszakra vonatkozóan jelentést tevő országok; a többi ország a 2017 januárja és 2018 decembere közötti időszakra vonatkozóan tett jelentést). [A dőlt betűvel szedett számok becsült értékek. Néhány ország az EUTR értelmében a piaci szereplők e becsléséből vagy számából bizonyos természetes és jogi személyeket kihagyott a jelentés során különféle okokból kifolyólag].

Ország	Belföldi piaci szereplők	Importáló piaci szereplők	Belföldi és importáló piaci szereplők	Kizárások/Észrevételek
Ausztria*	*140 000*	*7 000*	ismeretlen	Ismeretlen számú belföldi piaci szereplő kizárásra került, mivel a nagyon kis méretű erdőtulajdonosokra nem terjedt ki a gazdaságszerkezeti felmérés (ezekre az erdőtulajdonosokra nem terjedt ki az ellenőrzésekre irányuló terv, ugyanakkor valamennyi erdőtulajdonosra kiterjedt az erdészeti jogszabályokat, többek között az EUTR-t végrehajtó erdőfelügyelet). Ismeretlen számú importáló piaci szereplő kizárásra került, mivel nem rendelkeztek EORI-számmal, illetve uniós adószámmal (ezek a behozatalok nincsenek eleve kizárva, hanem a kockázatalapú megközelítésben kerültek figyelembevételre)
Belgium	*2 340*	*4 800*	ismeretlen	Nincs részletes információ a belföldi piaci szereplőkről
Bulgária*	*4 000*	ismeretlen	ismeretlen	Nincs nyilvántartás az importáló piaci szereplőkről
Horvátország	ismeretlen	3 589	ismeretlen	
Ciprus	62	780	2	
Cseh Köztársaság*	*300 000*	*2 500*	ismeretlen	
Dánia*	*24 000*	3 889	(24 000)	A „gyakorlatilag nulla” kategóriába tartozó belföldi piaci szereplők is importáló piaci szereplők, azonban az importáló piaci szereplők kevesebb mint 1 %-a belföldi piaci szereplő is
Észtország	*10 000*	*450*	1	20 belföldi piaci szereplő kizárásra került, mivel a forgalomba hozott fa mennyisége egy bizonyos határérték alá esett
Finnország	*350 000*	*2 000*	ismeretlen	
Franciaország	*5 000*	*14 000*	ismeretlen	
Németország	*2 000 000*	*27 000*	ismeretlen	
Görögország*	*1 600*	1 228	ismeretlen	Ismeretlen számú belföldi piaci szereplő kizárásra került, mivel a fát forgalomba hozó természetes személyeket nem számolták bele
Magyarország	*46 946*	*2 920*	246	
Izland	Nemzeti jelentést nem nyújtott be			
Írország*	ismeretlen	*2 169*	ismeretlen	Ismeretlen számú importáló piaci szereplő kizárásra került, mivel a fát forgalomba hozó természetes személyeket nem számolták bele. Ismeretlen számú importáló piaci szereplő kizárásra került, mivel csak egyszer importáltak 12 hónap alatt. A kizárt piaci szereplőket még mindig alá lehet vetni ellenőrzéseknek
Olaszország	ismeretlen	30 210	ismeretlen	Az EUTR piaci szereplők nemzeti jegyzékének összeállítása még mindig folyamatban van
Lettország	*135 000*	400	ismeretlen	Ismeretlen számú importáló piaci szereplő kizárásra került, mivel az általuk behozott éves mennyiség egy bizonyos határérték alá esett (ezeket a piaci szereplőket még mindig alá lehet vetni

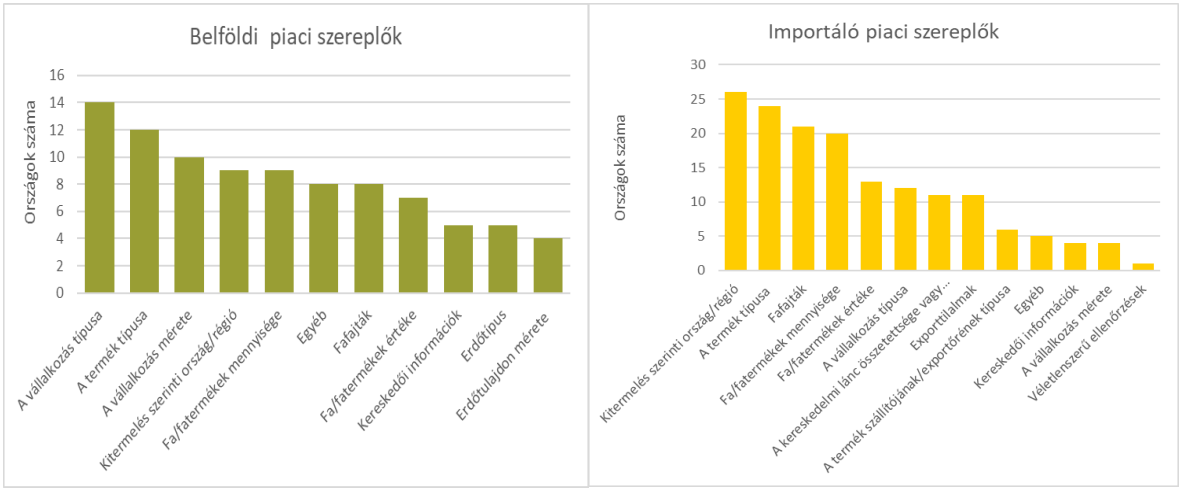
Ország	Belföldi piaci szereplők	Importáló piaci szereplők	Belföldi és importáló piaci szereplők	Kizárások/Észrevételek
				ellenőrzéseknek)
Liechtenstein	Nemzeti jelentést nem nyújtott be			
Litvánia	*17 000*	1 481	ismeretlen	
Luxemburg	*400*	484	0	
Málta	0	*750*	0	
Hollandia	*100*	*4 900*	ismeretlen	
Norvégia	120 000	5 500	ismeretlen	
Lengyelország	ismeretlen	*8 000*	ismeretlen	
Portugália	*1056*	*4 144*	nincs meghatározva	A nyilvántartásba vétel kötelező a piaci szereplők számára. A jelenlegi nyilvántartási rendszer hivatalosan nem kategorizálja a piaci szereplőket belföldi vagy importáló piaci szereplőkként, azonban ez a funkció hamarosan rendelkezésre fog állni. Addig is a becslések a társaság gazdasági besorolásán és a forgalomba hozott termék típusán alapulnak
Románia*	*3 700*	*161*	nincs meghatározva	
Szlovákia	ismeretlen	2 550	ismeretlen	
Szlovénia	ismeretlen	2 124	nincs meghatározva	Minden erdőtulajdonos, aki fát értékesít, „piaci szereplővé" válik. Tekintettel az erdőtulajdonosok számára, a belföldi piaci szereplők összes száma nem becsülhető meg. 428 importáló piaci szereplő kizárásra került, mivel a fát forgalomba hozó természetes személyeket nem számolták bele; 670 importáló piaci szereplő kizárásra került, mivel külföldi importőrök voltak
Spanyolország*	*800*	*6 000*	nincs meghatározva	Számos piaci szereplő jelezte ezt a benyújtott [kötelezően benyújtandó] felelős nyilatkozatok útján
Svédország*	880	4 473	10	Ismeretlen számú belföldi piaci szereplő kizárásra került, amennyiben a kitermelés 0,5 hektárnál kisebb területű vágásban vagy gyérítésben merült ki. 6 100 importáló piaci szereplő kizárásra került, mivel a fát forgalomba hozó természetes személyeket nem számolták bele, sem pedig a részvénytársaságokat, a betéti társaságokat és a kereskedelmi vállalatokat
Egyesült Királyság*	ismeretlen	*6 000*	ismeretlen	Ismeretlen számú importáló piaci szereplő kizárásra került, mivel a fát forgalomba hozó természetes személyeket nem számolták bele

2.3.2. A piaci szereplők és kereskedők ellenőrzésének tervei

Az EUTR 10. cikkével összhangban az országok kötelesek kockázatalapú megközelítést követő ellenőrzésekre irányuló terveket készíteni és azokat rendszeres időközönként felülvizsgálni annak lehetőségével, hogy további ellenőrzéseket végezhetnek, ha új információ birtokába jutnak, ilyenek lehetnek az indokolással alátámasztott aggályok[12]. Nyilvántartást is kell vezetniük ezekről az ellenőrzésekről (11. cikk). Minden ország megerősítette, hogy rendelkezett ilyen tervekkel. A válaszadó országok többsége továbbá beszámolt arról, hogy nyilvántartást vezet a kereskedők (28) és az ellenőrző szervezetek (16) ellenőrzéseiről.

A piaci szereplők ellenőrzésére irányuló tervek elsődleges információforrásai a vámügyi adatok és a piaci szereplők vagy erdőtulajdonosok nemzeti nyilvántartásai. Kockázatalapú ellenőrzésterveinek kialakítása során valamennyi ország számos kockázati kritériumot vett figyelembe, ideértve – többek között– a kitermelés szerinti országot, a terméket, a fajt és a harmadik felek aggályait (lásd a 2. ábrát).

[12] Bármely releváns – és bizonyítékkal alátámasztott – információ az EUTR megsértése tekintetében, amelyet valamely hatáskörrel rendelkező hatóság tudomására hoztak.

2. ábra: Az országok által az ellenőrzések tervezése során figyelembe vett kockázati kritériumok, a kockázatalapú tervezés során azokat alkalmazó országok száma szerinti bontásban, a belföldi piaci szereplőkre és az importáló piaci szereplőkre irányuló ellenőrzésekre vonatkozóan.

2.3.3. A piaci szereplők ellenőrzése

2017 márciusától 2019 februárjáig összesen 17 280 ellenőrzést végeztek a hatáskörrel rendelkező hatóságok a belföldi fát forgalomba hozó piaci szereplők tekintetében, és 3 976 ellenőrzést a behozott fát forgalomba hozó piaci szereplők tekintetében.

A belföldi fa tekintetében 16 ország végezte el az általa tervezett ellenőrzések legalább 80 %-át, a behozott fa tekintetében pedig 21 ország tett így (lásd a jelentés mellékletét).

A belföldi fával kereskedő piaci szereplők ellenőrzésének száma országonként jelentősen eltér, néhány ország ezres nagyságrendben jelentett ellenőrzéseket, mások pedig alig vagy egyáltalán nem jelentettek ellenőrzéseket. Néhány országban az EUTR ellenőrzéseket beillesztették az erdőgazdálkodásért felelős hatóságok által végzett ellenőrzésekbe. Ezekben az esetekben az országok eltérő számokat jelentettek az ellenőrzésekkel kapcsolatban (Németország például nem jelentett egyetlen tervet vagy ellenőrzést sem, mindazonáltal számos alkalmazandó szankciót jelentett). Belgium, Dánia, Horvátország, Lettország, Málta, Hollandia és az Egyesült Királyság nem ellenőrizte a belföldi fát forgalomba hozó piaci szereplőket, és ezt számos okkal indokolta, többek között a korlátozott belföldi termeléssel.

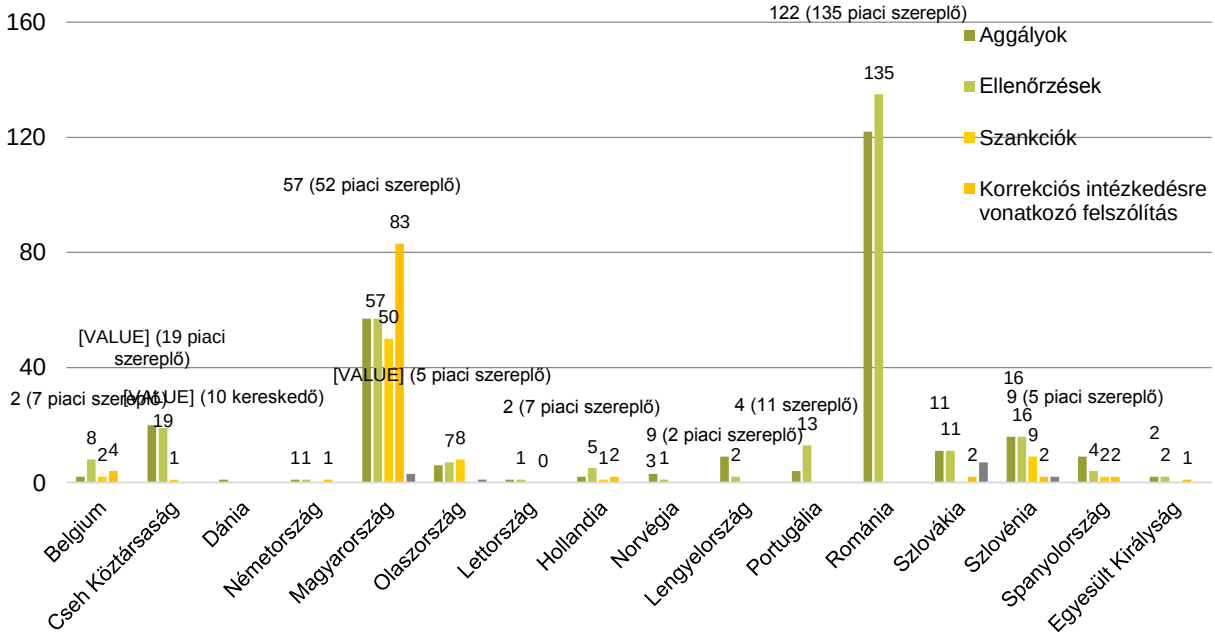
2.3.4. A kereskedők ellenőrzése

Huszonhárom ország ellenőrzött összesen 2 333 kereskedőt és a nyomon követhetőségre vonatkozó kötelezettségnek való megfelelésüket, az ellenőrzések száma 1 (Belgium és Szlovákia) és 683 (Bulgária) közé esik.

2.3.5. Indokolással alátámasztott aggályok

Az EUTR 10. cikkének (2) bekezdésével összhangban a kockázatalapú ellenőrzéstervekkel összhangban végzett ellenőrzések mellett ellenőrzésekre akkor is sor kerülhet, ha valamely hatáskörrel rendelkező hatóság releváns információ birtokába jut – beleértve a harmadik felek által felvetett, indokolással alátámasztott aggályokat is – az EUTR piaci szereplő általi teljesítésére vonatkozóan. Tizennyolc ország jelentette, hogy indokolással alátámasztott aggályokat kapott főként nem kormányzati szervezetektől (NGO-k) és vámhatóságoktól a piaci szereplőkkel kapcsolatban (lásd a 3. ábrát). A 289 azonosított piaci szereplőből 282-t (98 %) ellenőriztek, és 73 piaci szereplővel (mintegy 26 %) szemben foganatosítottak végrehajtási intézkedéseket. Néhány esetben az ellenőrzések még folytak a jelentéstétel időpontjában.

Indokolással alátámasztott aggályokat kapott 3 ország is a kereskedők tekintetében, főként NGO-któl és a lakosságtól. A kapott 214 aggály 188 kereskedőt érintett, amelyek mindegyikét (100 %) ellenőrizték, és 165 szankciót szabtak ki.

3. ábra: A jelentési időszak alatt piaci szereplőket érintő, indokolással alátámasztott aggályokat kapott, és későbbi ellenőrzésekben és végrehajtási intézkedésben részesült országok (Bulgária, a Cseh Köztársaság, Dánia, Írország, Görögország, Spanyolország, Ausztria, Románia, Svédország és az Egyesült Királyság a 2017 márciusától 2019 februárjáig tartó időszakra vonatkozóan tett jelentést; a többi ország a 2017 januárja és 2018 decembere közötti időszakra vonatkozóan tett jelentést). Izland és Liechtenstein nem nyújtott be nemzeti jelentést.

2.3.6. Az ellenőrzésekből fakadó végrehajtási tevékenység

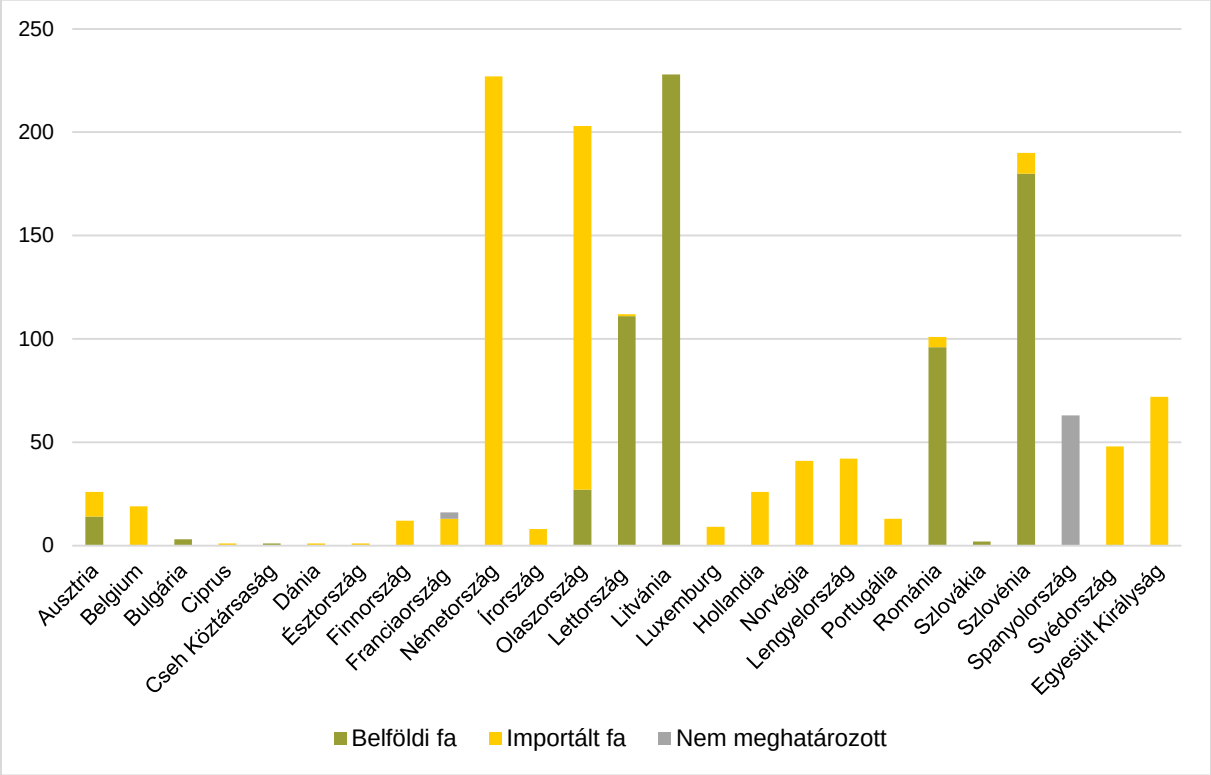
Összesen 2 273 jogsértést azonosítottak; 1 552 jogsértést belföldi fa esetében, 700-at behozott fa esetében és 21-et nem meghatározott fa esetében. A belföldi fát érintő jogsértések többsége illegálisan kitermelt fa forgalomba hozatalával volt kapcsolatos (1 228), míg az importált fát érintő jogsértések többsége a kellő gondosság elvén alapuló kötelezettségek megsértésével volt kapcsolatos (390).

Az összesen 2 450 végrehajtási intézkedésből a legtöbb (1 665) belföldi fát érintett, 762 importált fát, 23 pedig nem meghatározott fát (4. ábra).

A belföldi fa esetében 488 közigazgatási bírság, 231 korrekciós intézkedésekre vonatkozó értesítés, 23 felfüggesztés, 6 lefoglalás és 911 „egyéb szankció” alkalmazására került sor. A behozott fa esetében a végrehajtási intézkedések többsége korrekciós intézkedésekre vonatkozó értesítés (412) és közigazgatási bírság (272) volt; 6 lefoglalás, 4 kereskedelemfelfüggesztés és 61 „egyéb szankció” is kiszabásra került. Tizenhárom bírósági ügy zárult le az időszak alatt (11 behozott fával, 2 pedig belföldi fával volt kapcsolatos).

A belföldi fa kereskedők általi nyomon követhetőségével kapcsolatos esetekben 422 korrekciós intézkedésre vonatkozó értesítésre, 206 közigazgatási bírságra, 58 lefoglalásra, 92 kereskedelemfelfüggesztésre és 20 egyéb végrehajtási intézkedésre került sor kereskedőkkel szemben. A belföldi fa esetében 1 korrekciós intézkedésre vonatkozó értesítésre, 32 közigazgatási bírságra és 3 lefoglalásra, 17 kereskedelemfelfüggesztésre és 2 egyéb

végrehajtási intézkedésre került sor kereskedőkkel szemben. 121 korrekciós intézkedésre vonatkozó értesítés és 27 szankció esetében nem volt meghatározva, hogy a fa behozott vagy belföldi fa volt-e.

4. ábra: A jelentési időszak alatt a piaci szereplőkkel szemben hozott végrehajtási intézkedések összes száma, országonkénti bontásban, azokra az országokra vonatkozóan, amelyek intézkedések meghozataláról tettek jelentést (Bulgária, a Cseh Köztársaság, Dánia, Írország, Görögország, Spanyolország, Ausztria, Románia, Svédország és az Egyesült Királyság a 2017 márciusától 2019 februárjáig tartó időszakra vonatkozóan tett jelentést; a többi ország a 2017 januárja és 2018 decembere közötti időszakra vonatkozóan tett jelentést). Az összesítés nem tartalmaz 804 olyan belföldi fát érintő ügyet, amelyekben a rendőrséghez fordultak, valamint behozott fát érintő folyamatban lévő ügyeket (Lettország), továbbá 26 olyan ügyet, amelyek behozott fával voltak kapcsolatosak és amelyekben szóbeli figyelmeztetésre sor került, de egyéb intézkedésre még nem (Málta). Izland és Liechtenstein nem nyújtott be nemzeti jelentést.

2.3.7. Az ellenőrző szervezetek ellenőrzése

Az EUTR 8. cikkének (4) bekezdésével, valamint a kellő gondosságról és az ellenőrző szervezetekről szóló végrehajtási rendelet 6. cikkének (1) bekezdésével összhangban a hatáskörrel rendelkező hatóságok legalább kétévente ellenőrzik az országukban nyilvántartásba vett ellenőrző szervezeteket. A jelentéstételi időszak végéig (2019 februárjáig) 13 ellenőrző szervezetet[13] ismertek el az EU-ban.

Németország, Olaszország, Lettország és az Egyesült Királyság valamennyi olyan ellenőrző szerveztet ellenőrzött, amelyeknek fő székhelye a saját országban van. Franciaország és Hollandia, ahol 2 ellenőrző szervezetnek van bejegyzett fő székhelye, egyet-egyet ellenőrzött. Észtország és Spanyolország, amelyek 1-1 bejegyzett ellenőrző szervezettel rendelkeznek, nem jelentettek arról, hogy bármilyen ellenőrzést végeztek volna rajtuk. Észtország megjegyezte, hogy a piaci szereplők nem vették igénybe az ellenőrző szervezet

[13] http://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/List_of_recognised_MOs.pdf

szolgáltatásait, Spanyolország pedig megállapította, hogy az ellenőrző szervezet az országban ebben a minőségben nem járt el. Egyik ellenőrzés sem zárult olyan kérdések Bizottságnak való jelentésével, amelyek az ellenőrző szervezetkénti elismerés visszavonását eredményezhetnék.

2.4. FLEGT önkéntes partnerségi megállapodások (ÖPM-ek) – hozzájárulás az EUTR végrehajtásához és alkalmazásához

¤2003, vagyis a FLEGT cselekvési terv elfogadása óta hét önkéntes partnerségi megállapodást (ÖPM) ratifikáltak (Ghána, Indonézia, Kamerun, Kongói Köztársaság, Közép-afrikai Köztársaság, Libéria és Vietnám) és kettő ÖPM-et parafáltak (Guyana és Honduras). Hat országgal (Elefántcsontpart, Gabon, Kongói Demokratikus Köztársaság, Laosz, Malajzia, Thaiföld) vannak folyamatban tárgyalások. Indonézia az egyetlen FLEGT engedélyező ország. Indonézia 2016. november 15-én kezdett engedélyeket kiadni.[14]

10 ország észlelte, hogy a folyamatban lévő ÖPM-folyamatoknak köszönhetően könnyebbé vált az EUTR-nek való megfelelés. Továbbá egy ország arról számolt be, hogy ezek a folyamatok csökkentették az ellenőrzések számát. Tizenhat ország azonban jelezte, hogy továbbra sincsenek megbízható adataik arról, hogy az ÖPM-folyamatok hozzájárulnak-e, és ha igen, hogyan az EUTR végrehajtásához és alkalmazásához.

Az EUTR végrehajtásához és alkalmazásához való hozzájárulás tekintetében az országok jelentős mértékben eltérően értékelték a különböző (létrejött és folyamatban lévő) ÖPM-folyamatok esetleges relevanciáját, a kereskedelmi kitettség eltérő szintjeinek függvényében. A legszélesebb körben nagyon vagy közepes mértékben fontosnak minősített ÖPM-folyamatok helyszíne Indonézia, Kamerun, Malajzia és Vietnám. A Guyanával, Hondurasszal, Laosszal és Libériával való ÖPM-ek esetleges relevanciáját legtöbbször alacsonynak minősítették. Vannak kivételek – például egy ÖPM magas esetleges relevanciát jelent csupán egyetlen vagy két ország tekintetében.

A hatáskörrel rendelkező hatóságok számos, az ÖPM-folyamatokban részt nem vevő olyan országot azonosítottak, amelyek elsőbbséget élveznek az EUTR végrehajtása és alkalmazása tekintetében, ideértve Brazíliát, Fehéroroszországot, Kínát, Mianmart, az Oroszországi Föderációt, Szerbiát és Ukrajnát.

2.5. Az EUTR végrehajtásában és alkalmazásában való együttműködés

Az EUTR 12. cikke ösztönzi az együttműködést az EUTR betartásának biztosítása érdekében, valamint az információcserét az ellenőrzések révén feltárt súlyos hiányosságokra és a nemzeti szinten kiszabott szankciótípusokra vonatkozóan. Huszonhét ország jelentette, hogy információcsere vagy a közös ellenőrzések összehangolása érdekében együttműködik nemzeti ügynökségekkel, különösen vám- vagy adóügynökségekkel, CITES-hatóságokkal és a rendőrséggel vagy más végrehajtási ügynökségekkel.

Továbbá 25 ország jelentette, hogy más, hatáskörrel rendelkező hatóságokkal és más uniós intézményekkel folytat együttműködést. Ez legtöbb esetben az EUTR-FLEGT

[14] A Bizottság 2016. június 9-i (EU) 2016/1387 felhatalmazáson alapuló rendelete a 2173/2005/EK tanácsi rendelet I. és III. mellékletének az Európai Unióba irányuló faanyag-behozatal FLEGT engedélyezési rendszere tárgyában Indonéziával létrejött önkéntes partnerségi megállapodás nyomán történő módosításáról, C/2016/3438, HL L 223., 2016.8.18., 1–9. o.

szakértőicsoport-üléseken való részvételre, az EUTR-FLEGT hatáskörrel rendelkező hatóságok Bizottság által működtetett online platformjának használatára, a Bizottsággal való együttműködésre és az északi-balti együttműködésben való részvételre vonatkozott.

16 ország számolt be arról, hogy információcserét folytat EU-n kívüli országok, különösen az Amerikai Egyesült Államok intézményeivel és nem kormányzati szervezetekkel.

2.6. Az EUTR végrehajtásához és alkalmazásához rendelkezésre álló erőforrások

A hatáskörrel rendelkező hatóságok számára az EUTR végrehajtása és alkalmazása tekintetében rendelkezésre álló emberi és pénzügyi források nagyon eltérőek az országokban, jóllehet a bejelentett forrásokat nehéz összevetni az országok által különböző szinten rendelkezésre bocsátott részletek miatt. A kombinált emberi erőforrások a teljes munkaidős egyenérték alig egynyolcadától (0,125) annak hússzorosáig[15] terjednek a belföldi fa tekintetében, jóllehet számos országban további emberi erőforrás támogatja a törzsszemélyzetet. A rendelkezésre álló pénzügyi források nagyban eltérőek, mivel néhány országban rendkívül korlátozott a költségvetés. Tíz ország számolt be arról, hogy nem rendelkezik külön költségvetéssel az EUTR végrehajtására és érvényre juttatására; nem derül ki egyértelműen, hogy ezen országok közül melyeknek nem kell konkrét felső határhoz igazodniuk, és mely országok esetében nem különítettek el külön költségvetést egyáltalán.

3. Technikai segítségnyújtás és kapacitásfejlesztés a piaci szereplők tekintetében

A jelentéstételi időszakban 24 ország nyújtott támogatást és képzést piaci szereplők számára, főként tanfolyamok, előadások vagy szemináriumok alkalmával, amelyeket online tájékoztatás követett. A leggyakrabban említett képzési típus a piaci szereplők EUTR szerinti kötelezettségeiről való tájékoztatás volt (24 ország), amelyet a kellő gondosság elvén alapuló rendszer megvalósításának mikéntjére vonatkozó konkrét útmutatás nyújtása (20 ország), valamint a rendelet szerinti kötelezettségek végrehajtásának ellenőrzési folyamatával kapcsolatos útmutatás nyújtása (16 ország) követett. Négy ország arról számolt be, hogy nem nyújtott képzést a piaci szereplők számára a jelentéstételi időszak alatt.

Az e tevékenységek által elért piaci szereplők bejelentett száma országonként változott, 7 (Ciprus) és 4 000 (Németország) között. A mikro-, kis- és középvállalkozásoknak minősülő, képzésben részesült piaci szereplők (kkv-k) aránya nulla (Ciprus, Görögország, Németország, Norvégia és Románia) és 100 % (Cseh Köztársaság, Dánia, Olaszország és Svédország) közé tehető; a kkv-k átlagosan az elért piaci szereplők 59 %-át tették ki (azon országok esetében, amelyek részletes számadatokkal szolgáltak az elért piaci szereplők számáról).

4. Következtetések

Az EUTR végrehajtásáról szóló harmadik jelentés előrelépésről tesz tanúbizonyságot alkalmazásának hat évét követően. Valamennyi ország eleget tesz az EUTR formális követelményeinek. A jelentéstételi időszak alatt a belföldi piaci szereplőkkel kapcsolatban lefolytatott ellenőrzések száma közel változatlan maradt az előző időszakkal összevetve, míg az importáló piaci szereplőkkel kapcsolatos ellenőrzések száma növekedett. Az EUTR megsértéséért kiszabott szankciók száma az elvégzett összes ellenőrzés százalékaként összességében csökkent.

[15] Az Olaszország, Lettország és esetlegesen mások által jelentett nagy számú személyzet alapulhat általánosságban a vámügyi személyzet vagy az erdészeti felügyelők beleszámolásán.

Az előrelépés ellenére továbbra is erőfeszítéseket kell tenni az EUTR országokon átívelő egységes és hatékony alkalmazása érdekében. A nem egységes végrehajtás esetlegesen hatással lehet mind a jogszabály hatékonyságára, mind a piaci szereplők mozgásterére. Az ellenőrzések száma sok országban továbbra is viszonylag alacsony maradt a piaci szereplők számához képest, és kétséges, hogy az ellenőrzések ilyen alacsony száma valódi visszatartó erővel bírhat-e az ágazatban. Ezenfelül többet kell tenni annak biztosítására, hogy az elvégzett ellenőrzések hatóköre és minősége következetesebb szemléletet tükrözzön uniószerte.

Miközben néhány országban történt előrelépés, a hatáskörrel rendelkező hatóságok számára elkülönített műszaki kapacitás és (emberi és pénzügyi) erőforrások jelenlegi szintje gyakran nem felel meg a szükségleteknek, ezeket a legtöbb tagállamban növelni kell a megfelelőségi ellenőrzések számának és minőségének fokozása érdekében.

A tagállami tapasztalatok alapján bizonytalan, hogy az ÖPM-ek hogyan segítik az EUTR végrehajtását.